

عنوان المحاضرة: الضمائر
المادة الدراسية: قواعد اللغة التركية
المرحلة الدراسية: الأولى
مدرس المادة: أ.م. نهاد محمد عاشور
العام الدراسي 2025-2026 :

جامعة الموصل
كلية الآداب
القسم: اللغة التركية وآدابها

İsmin yerini geçici olarak tutabilen, isim gibi kullanılabilen, isim soylu kelimelerle bazı eklere **zamir (adıl)** denir.

Zamirler 2'ye ayrılır:

- 1) Sözcük Durumundaki Zamirler
- 2) Ek Durumundaki Zamirler

SÖZCÜK DURUMUNDAKİ ZAMİRLER

KİŞİ (ŞAHİS) ZAMİRLERİ:

İnsan isminin yerini tutan kelimelere **kişi zamiri** denir. Üç tekil, üç de çoğul olmak üzere toplam altı tane şahıs zamiri vardır:

Tekil Çokluk

Ben Biz

Sen Siz

O onlar

“**Ben**” ve “**sen**” sözcükleri, yönelme hâl eki (-e) aldıklarında

BANA

SANA biçimine dönüşürler. Bu sözcükler hâlâ kişi zamiridir.

Dönüřlölük Zamiri "Kendi"

“Kendi” sözcüğü, dönüřlölük zamiridir ve kişi zamirlerinden biri olarak kabul edilir.

3) İşARET ZAMİRLERİ:

İsimlerin yerini işaret yoluyla tutan sözcüklerdir.

řu sözcükler işaret zamiri olarak kullanılır

➤ Öteki	➤ Buraya
➤ Beriki	➤ řuraya
➤ Öbürü	➤ Oraya
➤ Diğeri	➤ Burası
	➤ řurası
	➤ Orası

- Bu
- řu
- O
- Bunlar
- řunlar
- Onlar

ÖRNEKLER:

Cam kırılınca **onun** parçalarını süpürdük.

Bunlar çürümüş.

Ekmekleri dilimle ve **onlardan** tost yap.

Burası ağır kokuyor.

Dün, çantamın fermuarı bozulunca **onu** tamir ettirmeye götürdüm.

Gidip **şurada** biraz dinlenelim.

Bu ekşimiş, diğerini ver.

Şunları uzat da salata yapalım

UYARI:

“O“ ve “onlar” sözcükleri hem işaret hem de kişi zamiri olarak kullanılabilirler.

Bu kelimeler insan isminin yerini tutuyorsa *kişi zamiri*, insan dışı varlıkların yerini tutuyorsa *işaret zamiridir*.

O, çalışkan ve sabırlıdır.

Bana **onu** getir de çantama koyayım.

Onlar çürümüş, başka domates getir.

O, kitap okuma alışkanlığı sayesinde kültürünü arttırmış biridir.

O, bayatlamış; taze, yeni olanlardan alalım.

Arabaları bozulunca **onları** evlerine ben bıraktım

3) BELGİSİZ ZAMİRLER:

Varlıkların yerini tutmalarına rağmen hangi varlığın yerine kullanıldığı tam ve açıkça belli olmayan sözcüklere **belgisiz zamir** denir.

“Bazıları, biri, kimi, hepsi, herkes, kimse, birçoğu, birkaçı, şey vb.”

sözcükler belgisiz zamirlerdir

“Bazıları, biri, kimi, hepsi, herkes, kimse, birçoğu, birkaçı, şey vb.”

sözcükler belgisiz zamirlerdir.

Bazıları yine ödevini yapmamış.

Bizimle birlikte **herkes** gelecek.

Gel de **birkaçını** boyayalım.

Beni **kimse** dinlemiyor mu?

Bence **biri** bunu unutmuş

4) SORU ZAMİRLERİ:

İsimlerin yerini soru yoluyla tutan sözcüklere **soru zamiri** denir.

“Ne, kim, kimi, hangisi, kaç, nereye, nerede, nereden vb.”

sözcükler soru zamirleridir.

Pazardan ne aldın?

Kim benimle gelecek?

Söyle bakalım, **kimi** daha çok seviyorsun?

Hangisini beğendin?

Nerede oturuyorsunuz?

İPUCU:

Bu sözcüklerin soru zamiri olup olmadığını anlamak için soru sözcüğüne cevaplar verebiliriz. Verdiğimiz cevaplar isim ya da zamirse o sözcük soru zamiridir.

Kim ağlattı seni?

O ağlattı beni.

Ali ağlattı beni.

Sen ağlattın beni.

Soğan ağlattı beni.

Bu ağlattı beni

Verdiğimiz cevaplar hep ya isim ya da zamir olduğuna göre **“kim” sözcüğü soru zamiridir.**

EK DURUMUNDAKİ ZAMİRLER

1) İLGİ ZAMİRİ:

Cümlede daha önce geçmiş bir ismin yerini tutan **“-ki”** eki **ilgi zamiridir**. Bu zamir kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır.

Senin kalemin mavi benim**ki** siyah.

(Benim kalemim)

Yeşim’in saçları kıvrırcık, Zehra’nın**ki** ise düz.

(Zehra’nın saçları)

ÖRNEKLER:

Senin**ki**ni getir de bakalım.

(Senin kalemin, senin defterin, senin montun, senin telefonun...)

Sınıfın**ki** kırılmış.

(Sınıfın penceresi, sınıfın masası, sınıfın panosu, sınıfın tahtası...)

Ali’nin**ki** daha güzel.

(Ali’nin gömleği, Ali’nin saçı, Ali’nin çantası...)

“ki” eki isimlerin yerini tutuyor. **“ki”** ekini çıkarıp yerine isim getirebiliyoruz.